

Protestantes en Morgadães
(Inspirado nunha breve biografía escrita por James Wigston)

MIGUEL ANXO MOURIÑO

RESUMO

O artigo trata da intervención, a finais do século XIX, do apóstolo dos evanxelistas, Thomas Blamire, na pequena aldea de Morgadães, en Gondomar, e dos atrancos que tivo que superar para levar a cabo o seu labor evanxelizador.

PALABRAS CLAVE: *Blamire, Wigston, protestantes, Vigo, Morgadães, Biblia, evanxélicos.*

ABSTRACT

The paper is about the intervention, at the end of XIX century, of Thomas Blamire, the great Evangelists apostle, in the small village of Morgadães, in Gondomar, and the obstacles he had to surpass to carry out his evangelizing work.

KEY WORDS: *Blamire, Wigston, Protestants, Vigo, Morgadães, Bible, Evangelicals.*

Para José Luís Alonso, que me proporcionou a información necesaria

O derradeiro terzo do século XIX foi pródigo en acontecementos con repercusións importantes e, en certa medida, duradeiras: a Gloriosa, exilio de Isabel II, sexenio democrático, Constitución de 1869, goberno provisional, monarquía parlamentaria de Amadeo I, 1ª República, restauración borbónica con Afonso XII. Esta época turbulenta deixou un pouso de liberdade que influíu na mentalidade popular, sobre todo nas grandes urbes, e, xa que logo, na dos políticos. Déronse entón unha serie de cambios importantes, un dos cales, o que nos interesa hoxe, foi a liberdade de culto, que, a pesar da furibunda oposición do estamento eclesiástico, foise consolidando, non sen certos altibaixos.

Neste ambiente chegaron á península misioneiros de diversas relixións protestantes que, xeralmente, superpuñan as actividades de predicadores e colportores, como lles chamaban aos vendedores ambulantes de biblias. Un deles era Thomas Blamire, apóstolo da Igrexa Evanxélica entregado ferventemente á predicación, que levou a cabo, case sempre con éxito, entre 1873 e 1894, en diferentes lugares da península: Barcelona, Madrid, A Coruña, Arteixo, Vigo, Morgadáns, Pontevedra, Vilagarcía, Marín, San Tomé de Piñeiro e Porto.

Morgadáns era, daquela, unha aldea non pequena cuxos habitantes, basicamente labregos, tiñan toda caste de cultivos e animais para seren autosuficientes e, conseguintemente, con poucas relacións externas e dominados nos seus costumes e ideas polos cregos propagadores dun catolicismo recalcitrante e excluínste. Emporiso, Domingos Alonso, aldeán acomodado, tiña máis mundo, pois viaxaba con frecuencia a Vigo. Alí coñeceu sucesos que estaban na boca de todos. Chegaran dous ingleses que vendían biblias e predicaban unha relixión próxima á súa pero, secasí, ben distinta, a vulgar polo éxito que estaban a acadar. As autoridades viguesas, a instancias do clero, detiveran o xefe, un tal Blamire, e levárano ante o gobernador civil de Pontevedra, quen ameazou o predicador con 14 anos de cárcere, a non ser que marchase da provincia.

- Se a súa Excelencia -díxolle Blamire- pode forzarnos a marchar da provincia, fágao; pero nós nunca nos moveremos unha polgada voluntariamente.

O asunto chegara a Madrid e o ministro do ramo telegrafou dicindo que deixasen inmediatamente en liberdade o predicador e non o molestasen máis por motivos desta índole. Deste xeito, os pastores abriran un local para as súas prédicas, tamén utilizado para a ensinanza elemental e gratuíta dos que quixesen acudir, sen preguntarlles se eran católicos ou protestantes. Ademais, ofrecían o seu saber e as súas relacións para resolverlles xestións coa administración, escribir cartas, contestar consultas de xente que só quería algún consello ou guía e, en xeral, calquera asunto no que tivesen coñecemento e solvencia. A confianza dos veciños medraba día a día e eles vían crecer tamén o número de iniciados que se mergullaban nas augas do mar para seren bautizados.

Home curioso e de mente aberta, Domingos quixo escoitar o que tiñan que dicir aqueles valentes misioneiros. E ficou convencido. Foi falando, con amigos e veciños, da súa experiencia e creando un ambiente de curiosidade; pouco despois reuniu os máis interesados na casa para contarlles polo miúdo as súas experiencias.

- Os evanxélicos -explicou- non practican unha relixión allea a nós pois as súas crenzas son basicamente as mesmas cás nosas. Teñen o mesmo Deus, a mesma santísima Trindade, o mesmo Xesús redentor e o mesmo ceo.

- Daquela, non sei por que queres cambiar -interpelouno alguén.

- Porque é moito máis doado alcanzar a salvación -respondeu Domingos-. Só hai que ter fe, con ela acadas o perdón de todos os pecados, pois precisamente para iso morreu Cristo. Xa que logo, non hai que confesar, que é o que queren os cregos para enteirarse de todo. E non hai que facer penitencia ningunha. Ademais, eles aseguran que non hai Purgatorio; vas directamente ao ceo ou ao inferno, pero só son condenados os que non teñen fe.

Domingos non lles falou doutra importante diferenza porque afectaba sobre todo os mariñeiros, e alí non había; segundo lle contara Wigstone, colega de Blamire, os pescadores tiñan frecuentes discrepancias cos seus cregos porque se un deles morría no mar o cura amosábase reticente á hora de enterrar o corpo en sagrado xa que non lle puiden administrar os últimos sacramentos. Os misioneiros ofrecíanse a facelo sen ningún inconveniente e así conseguían aumentar considerablemente o número de convertidos.

Un asistente retrucou as palabras do anfitrión:

- Xa, pero iso é o que din eles; póneno moi bonito para convencer a xente, pero quen nos garante que é verdade?

- O mesmo Deus. Está na Biblia, e está todo moi clariño. A min explicáronma e non me quedou ningunha dúbida.

- Non dis que teñen as mesmas cousas ca nós? Nós tamén temos Biblia e, segundo os cregos, todo o que nos mandan e ensinan está alí.

Domingos viña preparado e colleu dunha mesa próxima a biblia que lle mercara a Blamire; tiña varias páxinas marcadas e dispúxose a ler algúns parágrafos.

- Os seus cregos, que se chaman pastores, recomendan que cada fiel teña a súa biblia como guía de vida, e alí está todo o que vos digo. O que pasa é que os nosos sacerdotes interpretana de xeito interesado; crean un ambiente de medo colectivo para así poderen mandar en nós. Eles non nos dan facilidades para que poidamos lela directamente, senón que, pola contra, dinnos que esa interpretación lles corresponde aos doutores da Igrexa pois o libro contén moitas claves que a mentalidade popular non é quen de descifrar. Os protestantes fan xusto o contrario, o lóxico. Escoitade.

Domingos foi lendo algunhas liñas das páxinas marcadas e, de cando en vez, un murmuro denotativo de certo abraio estendíase entre os asistentes. Rematada a xuntanza, acordaron que o anfitrión invitase a Blamire a que compartise con eles as súas ensinanzas, e el ofreceu a súa casa para tal fin. Ao saíren decatáronse de que a reunión non pasara desapercibida para o cura xa que un grupo de paisanos, por el capitaneados, estaban á espreita para acantazalos, e tiveron que fuxir a toda velocidade.

Uns días despois Blamire e o seu colega Wigstone chegaron á aldea transportados por Domingos na súa tartana; a certa altura da estrada xeral, este atou o cabalo a unha árbore próxima e conduciu os invitados a través do monte por carreiros que baixaban ata preto da súa casa, non sen antes exhortalos a fixérense ben para que lembrasen o camiño; no local anexo que posuía agardaba un número non pequeno de oíntes con dezo de escoitaren as marabillas que lles adiantara o seu paisano, quen, despois das presentacións, dirixiuse ao pastor antes de marchar.

- Eu xa tiven o pracer de escoitalos varias veces, así que irei onda a tartana e agardarei alí ata a súa volta; se o crego nos atacou a nós, veciños, teño medo do que poida facer cando saiba, se é que non o sabe xa, quen son os nosos invitados. Así pois, estarei na carruaxe agardando por vostedes.

- Moitas grazas -dixo Blamire-. E non se preocupe, estamos afeitos a superar todo tipo de atrancos con tal de salvar almas para Deus. Ademais, xa informamos o maxistrado da nosa reunión, porque nos ampara a lei.

Ben seguro que os misioneiros recordarían toda a vida aquel movido día do inverno de 1878.

A xuntanza espertou un grande interese entre os asistentes, interese que se consolidou pouco despois en forma de conversións á nova relixión. Aquela primeira prédica transcorreu con toda normalidade, pero cando saíron, xa de noite pecha, descubriron abraiaados unha nutrida masa de sombras que comezaron a apellar creando un gran rebumbio e sensación de inseguridade que enseguida virou en medo. Podíanse escoitar berros como:

- Fóra os herexes!
- Hai que escarmentalos para que non volvan!
- Ímoslles arrincar o pelo a eses ingleses!

Ameazas potenciadas por un disparo que atronou o lugar e puxo en fuga todos os integrantes daquela reunión, os paisanos para as súas casas e os misioneiros a tomar ás carreiras o camiño que os conduciría á estrada e á salvación. Cando os seus ollos se afixeron á escuridade comprobaron cun arrepío de pánico que aquela turba ameazante levaba pedras nas mans, nos brazos e nos petos e que estaban dirixidos por tres cregos, un deles enarborando unha pistola; botaron a correr mentres os atacantes os perseguían de preto berrando ameazas e arrebolando croios contra eles, que tiveron que abrir os paraugas e interpoñelos na traxectoria dos proxectís a xeito de escudo. O medo deulles azos para forzar a carreira e alcanzar a estrada na que agardaba a salvadora tartana, que se puxo en marcha apresuradamente unha vez recollidos os viaxeiros.

- Grazas, Deus -exclamou Blamire unha vez recuperados os folgos-; pensei que non volvería ver este amigo e a súa tartana.

A cousa non quedou así. Blamire denunciou os feitos no consulado inglés que trasladou a información ao goberno de Madrid. A noticia transcendeu de contado e os xornais da capital fixéronse eco de tales acontecementos, iso si, con distintas perspectivas; uns, os máis achegados ao estamento eclesiástico, defendían os curas e aplaudían a súa actuación; pero a maioría cualificaban os feitos de vergonza nacional e apremaban o goberno para que rexeitase tal comportamento e puxese os medios para recompor a paz social en Morgadães e en calquera outro lugar, se se chegasen a repetir. E os medios chegaron. O goberno enviou a Garda Civil á aldea, requisoulle a pistola ao crego e ordenoulle ao alcalde e mais ao xuíz que se asegurasen persoalmente de que os misioneiros terían protección; e que puxesen garda na porta do local. Blamire e Wigstone puideron entón levar a bo termo o seu labor de predicación e proselitismo coa satisfacción de ver os froitos con bastantes conversións e a esperanza de que aquela igrexa evanxélica continuaría medrando cando eles se ausentasen.

O crego de Morgadães non perdeu a ocasión de acadar unha pequena vinganza; en certa ocasión, Domingos Alonso estaba visitando un seu amigo gravemente enfermo; durante a súa visita chegou o viático e o noso personaxe permaneceu cuberto e non se axeonllou. O párroco denunciou esta falta no xulgado de Gondomar que decidiu castigalo con vinte días de cárcere e multa de 100 pesetas.

A inercia dunha mentalidade colectiva adoutrinada na intolerancia durante centos de anos non se deixaba deter facilmente.